

СТАНОВИЩЕ

от д-р Елена Иванова Генова- проф., Институт за изследване на
изкуствата/понастоящем пенсионер/

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на
академичната длъжност „доцент“

на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по област на висше образование

2 Хуманитарни науки

Професионално направление 2.4.Религия и теология/Християнско
изкуство/

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 99 от 20.11. 2020 г. и в интернет-страница на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра Теология към Философско-исторически факултет, като кандидат участва Адриана Любенова от катедра Теология.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата: Конкурсът е обявен в Държавен вестник бр.99 от 20. 11. 2020 г.; на 23. 02. 2021 г. с Протокол от комисия, назначена със Заповед РЗЗ-611/18. Е допуснат до участие в конкурса единствен кандидат, подал документи в законоопределения срок – гл. ас. д-р Адриана Христославова Любенова.

Със заповед ПУ №Р-33-610 от 18 .02. 2021 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“/ПУ/ съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ПУ по област на висше

образование 2 Хуманитарни науки, професионално направление
2.4 Религия и теология, **обявен за нуждите на** катедра Теология
към Философско-исторически факултет.

За участие в обявения конкурс са подадени документи от **единствен кандидат** гл. ас. д-р Адриана Христославова Любенова от ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Адриана Христославова Любенова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи: 1. Молба, 2. Автобиография, 3. Диплома магистър, 4. Диплома доктор, 5. Списък научни трудови, 6. Справка за съответствие, 7. Анотации на материалите, 8. Декларация за оригиналност, 9. Удостоверение за стаж, 10. Документи за учебна работа.

Кандидатът Адриана Христославова Любенова е приложил общо 20 научни труда, 3 студии, 3 монографии, 11 статии. Приемат се за рецензиране 17 научни труда. Не се рецензират една монография, която е по съдържание дисертацията за образователна и научна степен „доктор“ и една статия, която е извън проблематиката на конкурса. Разпределението на научните трудове по съответни рубрики, в страната и в чужбина, е както следва: седем публикации в чужбина, останалите са публикации в България – монографии и в научни сборници.

Кандидатът Адриана Любенова има завидна база за научно израстване с образованието, което е придобила в чужбина – САЩ. В периода 2007-2013 г. кандидатката натрупва преподавателски опит като ръководител на ателие „Иконография“ към Пловдивската митрополия и воденето на лекции по Църковна живопис в Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство в Пловдив. Преподава иконопис, иконография, фреско, стъклопис, мозайка, християнско изкуство и богословие.

През 2009-2011 завършва магистратура „Практическа теология“ в Пловдивския университет. През 2010-2012 г. завършва „магистратура“ в Шуменския университет – археология, консервация и реставрация. В България, в Института за изследване на изкуствата при Българска академия на науките тя защитава „докторска степен“ през 2014 г. Докторатът поставя основите на научното ѝ израстване, тя продължава да натрупва професионален опит с изследването на подовите мозайки на Филипопол, което е и настоящият ѝ хабилитационен труд. От 2014 г. кандидатката е гл. асистент в ПУ „Паисий Хилендарски“ като натрупва опит с изготвянето на множество учебни програми, както и с изнасянето на лекции и воденето на упражнения на студентите. Член е на Международния комитет за реставрация и консервация на мозайки. Участва в много международни проекти, посочени в автобиографията на кандидатката.

В ПУ „Паисий Хилендарски“ кандидатката изготвя десетки програми за лекционни курсове като: Богословие на иконата, Въведение в богословието, Иконопис-педагогически аспекти, Опазване паметниците на християнското културно-историческо наследство, Християнският храм, Нехристиянски религиозни учения, Християнско изкуство, Рисуване и фотография за археолози и др. Давам висока оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидатката само въз основа на подготвените програми, но изнасянето на лекционните курсове, провеждането на летни практики и пр. доизграждат нейния професионален и практически опит с високи качество.

Адриана Любенова показва високо ниво и в научната и научно.-приложната дейност. Представените за оценка трудове – монографии, студии и статии я представят като напълно формиран и с високи качества учен-изследовател. Тези качества откриваме и са демонстрирани в основния хабилитационен труд, който тя е представила. Това е „Подовите

мозайки на Филипопол“ издаден вече и като монография. Трудът съдържа 226 стр. В първата част в три глави теоретично са разработени проблеми на терминологичната система на българското изкуство, което включва и изследванията върху мозаечното изкуство.

Във втората и най-съществена част, която е наименована Каталог на мозайките на късноантичния Флипопол са представени девет археологически обекта на територията на Пловдив. Какво представлява в същността си каталогът ? Това е един научен каталог, в който всеки обект е представен цялостно и задълбочено. В него влизат освен точно описание на сградата към която принадлежат мозайките, в състоянието в което е съхранена. Стриктно и подробно описание на всяка отделна мозайка в различните помещения на обекта. Това е основа за изясняване както на функциите на сградата, било религиозен храм или светски обект.

Описанието започва от цялото до най-малките детайли, като сие започва от размерите, начинът на набиране на мозайката/технологията, използваните цветове, описание на всеки декоративен мотив и композиция-геометричен, растителен орнамент, предметен свят – самостоятелни съдове, като например кантарос, композиции от кошници с плодове, птици и животни. При това описание се прави анализ на всеки мотив и неговият произход, идентифициране, доколкото е възможно на видовете птици, както и на животните.

Прави впечатление, че тя описва и представя отделните обекти с най-съвременната и модерна методология за изследване на мозайки. В своите анализи кандидатката прави корекции на определени тези в някои чужди публикации, като предлага нови хипотези за архитектурата на сградите и на техните функции, датировката на мозайките, разчитането и интерпретирането на изображенията, влиянията на определени художествени центрове и пр.

Навлизането дълбоко в детайлите и техният анализ е съществен за изясняване на вида на разрушените и липсващи части за реконструкцията на целите мозаечни подове, за идеите на съставителите на мозаечната декорация, както и за цялостния изглед и предназначение на сградата. В обсега на анализите влизат и оценката на възможностите на самите изпълнители/мозаистите. Ще открия анализите на някои от обектите като например Епископската базилика, чиято реставрация завърши съвсем на скоро и вече е отворена за посещения; мартириумът, т. нар. Малка базилика. Разбира се, това не е подценяване на останалите аналитични текстове на мозаичните обекти.

Особено съществен и приносен е и анализът на отделните изображения в мозайките и изясняването на тяхната функция и символика. Прави силно впечатление изследването на регистъра от изображения на птици и боравенето с лекота на орнитологичната терминология.

Този труд ще изтъкна с изцяло приносен характер, тъй като реално археологическите обекти до този момент не са събрани цялостно и в отделно монографично изследване.

Като особено значими за настоящия конкурс, като научни и научно-практични знания ще посоча част от публикациите, цитирани в хабилитацията. Това е другото монографично изследване на авторката „Слово и образ“, което въвежда в богословието на иконата и в техниката на изписването на свещените образи; студиите „Християнството и особеностите на религиозния живот във Филипопол“, „Литургията и символиката на изображенията в раннохристиянските мозайки от Филипопол“ - в този текст за да се направят верните изводи е отделено особено внимание на синтеза на всички компоненти на християнския храм – архитектура, декорация и богослужение и тяхната символика и семантика. Бих казала, че това се прави за първи път в този контекст;

статии/ще цитирам съкратено наименованията/ - „Символиката на „хляба“ в мозаечното изкуство на Филипопол“, „Предизвикателства пред съвременната църковна живопис“ и др.

Авторските приноси в представените материали – монографии, студии и множество статии и публикации в сборници с доклади, повечето от международни конференции и конгреси, в които е участвала Адриана Любенова, са извънредно богати. На първо място с факта, че те носят интердисциплинарен характер и засягат въпроси на археологията, историята, изкуствознанието, богословието, консервацията и реставрацията при опитите за реконструкция на несъхранените части от мозайки. В някои от публикациите се налагат богословските анализи, като водещи и засягащи различни важни проблеми за изясняване, свързани с големите ереси от древността като арианство, несторианство, монофизитство, монотелитство и др. Обърнато е внимание на много въпроси, засега останали неизяснени в чужди публикации и извън интереса на изследователите.

Представените трудове разкриват в дълбочина различните аспекти на православната иконография и православното изкуство.

От цитиранията на авторката бих изтъкнала като особено съществени двете публикации/студии на Стивън Митчел.

Като впечатления от контактите си с Адриана Любенова мога да кажа, че нейната изключителна ангажираност към поставените цели и амбициозното им преследване са дали добри резултати за да я доведат до кандидатура за доцент.

Документите и материалите, представени от Адриана Христославова Любенова отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния правилник ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът в конкурса е представил значителен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“.

Давам висока оценка на всички представени трудове в хабилитацията на Адриана Любенова, които носят висок научноизследователски характер. Особено ценни са и тези трудове, които имат отчетлив научно-приложен характер. Научната и преподавателската квалификация на Адриана Любенова е несъмнена.

Ето защо намирам за основателно да дам своята положителна оценка и да подкрепя кандидатурата на Адриана Любенова за заемането на академичната длъжност „доцент“. Препоръчвам на научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Философско-исторически факултет за избор на Адриана Любенова на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.4.Религия и теология /Християнско изкуство/.

21. 04. 2021 г.

Изготвил становището:

/ проф. д-р Елена Генова/